

ARCHEOLOGIENOTA

TER HOOGTE VAN HOOYPUTTE ARENDONK

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 2423

Rapport opgemaakt door: Sander Pelsmaekers

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Projectcode:

Intern: 40499

Extern: PSN2021-000896

AOE: 2025C1, 2025C2

1 GEMOTIVEERD ADVIES

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv naar aanleiding van landschapsherstel in het kader van de inrichting van een speelbos door middel van ophogingen en afgravingen. Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Het antwoord op deze onderzoeksvragen luidt als volgt:

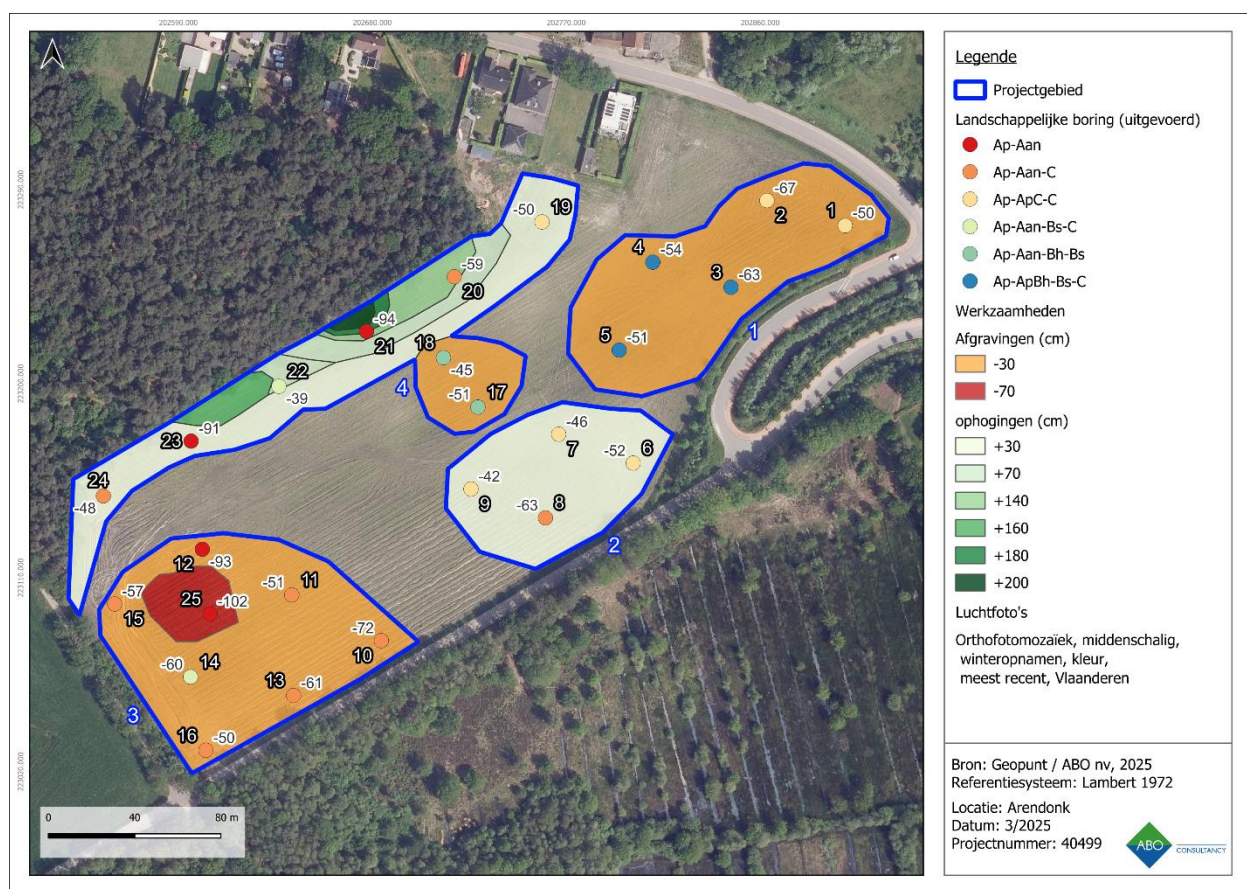
Het projectgebied is landschappelijk interessant gelegen, ter hoogte van een zandige verhoging in het landschap. Het terrein is echter een groot deel van haar natuurlijke opbouw verloren. Het noordelijk deel van projectgebied bestond in de eerste helft van de 20ste eeuw nog uit hoger gelegen zandruggen, terwijl de overige delen van het perceel dan weer opgebouwd zijn uit lager gelegen zones met een cirkelvormig ven, Goorheide genaamd. Rond de jaren '50 en '60 heeft er een grote ontbossing en nivellering plaatsgevonden om het terrein om te vormen tot akkerland. De verhogingen werden afgegraven om daarna met de vrijgekomen grond de lager gelegen zones van het projectgebied op te vullen. Op de topografische kaarten van 1904 en 1939 is er binnen het projectgebied een hoogteverloop van meer dan 2,00 meter zichtbaar, terwijl dat nu ongeveer nog maar 1,20 meter is.

In de directe nabijheid van het projectgebied zijn er weinig gekende archeologische waarnemingen die een welbepaald potentieel kunnen aangeven. In de ruimere omgeving (op meer dan 800 meter afstand) zijn er wel wat elementen uit verschillende periodes zoals de prehistorie en de metaaltijden gekend. Het gaat hier bijvoorbeeld om een groot aantal lithische vondsten die tijdens een vijf jaar durende veldkartering werden aangetroffen en mogelijke *celtic fields*. Sporen van een meer permanente bewoning uit de Romeinse periode en middeleeuwen in de omgeving van het projectgebied ontbreken nagenoeg volledig. Dit kan natuurlijk ook toegeschreven worden aan een gebrek aan onderzoek in deze omgeving van Arendonk.

Op basis van de werkzaamheden kan geconcludeerd worden dat er twee voorname ingrepen gepland zijn binnen het projectgebied (33.413 m²). Ongeveer 18.668 m² (ofwel 56%) van het terrein zal tot maximaal 0,30 m-Mv afgegraven worden en blijft dus beperkt tot de bouwvoor. Er is in deelzone 2 ook nog een afgraving tot 0,70 m-Mv voorzien voor een beperktere oppervlakte van 1.140 m² (ofwel 3%). In deze deelzones kan het bodemarchief dus bedreigd worden door de geplande afgravingen. De overige 13.605 m² (ofwel 41%) van het projectgebied zal tussen 0,30 m+Mv en 2,00 m+Mv opgehoogd worden, waardoor ook hier het bodemarchief mogelijks verstoord kan worden door compactie. Er werden daarom landschappelijke boringen binnen de archeologienota uitgevoerd om de impact van de werkzaamheden beter in te schatten.

Op basis van de landschappelijke boringen kan geconcludeerd worden dat er op bepaalde plaatsen binnen het projectgebied nog een vrij goed bewaarde bodem aanwezig is, maar dat deze diep genoeg ligt om niet geroerd te worden tijdens de geplande werkzaamheden. In deelzone 1 werd een Ap-ApC-C en Ap-ApBh-Bs-C bodemopbouw aangetroffen, waarbij er vergraven of verploegde lagen aanwezig waren tot een diepte tussen 0,50 m-Mv en 0,67 m-Mv. Bij boringen 03-05 kwam er onder deze lagen nog een Bs-horizont voor die enkel aan de top wat geroerd bleek. Aangezien de graafwerken hier tot maximaal 0,30 m-Mv gaan en er overall meer dan 0,20 meter buffer is, kan verder archeologisch onderzoek hier uitgesloten worden. Ter hoogte van deelzone 2 werd er voornamelijk een Ap-ApC-C bodemopbouw aangetroffen, waarbij er onder de ca. 0,30 meter dikke Ap-horizont een vergraven ApC-horizont met inmenging van wat duinzand werd geregistreerd tot een diepte tussen 0,42 m-Mv en 0,52 m-Mv. Boring 08 was wat dieper verstoord met een donkerbruine Aan-horizont met baksteenspikkels tot 0,63 m-Mv. Omdat er in deze deelzone enkel een ophoging voorzien is tot 0,30 m+Mv en er voldoende buffer is om schade door compactie te vermijden, zijn ook hier geen verdere maatregelen nodig. Ter hoogte van deelzone 3 werd voor het eerst duidelijk dat

men de zandduinen in het noordelijke deel van het projectgebied heeft afgegraven om de lager gelegen zones op te vullen. Dit bleek uit boringen 10, 11, 13, 15 en 16 waarbij er onder de 0,27 meter tot 0,39 meter dikke Ap-horizont een zeer scherp afgelijnde en neutraalwitte laag duinzand voorkwam die geen enkele tekenen van bodemontwikkeling vertoonde. Deze aangevoerde laag kwam voor tot een diepte van 0,50 m-Mv tot maximaal 0,72 m-Mv. Hierop volgde meteen de moederbodem. Boring 14 was een uitzondering op bovenstaande, omdat er hier onder een vergraven laag met duinzand tot 0,60 m-Mv nog een roestbruine Bs-horizont zichtbaar was tot een diepte van 0,70 m-Mv. Mogelijks is dit nog een restant van het oorspronkelijke profiel dat eerder lijkt op de boringen uit deelzone 1 en 4 voordat de nivelleringen plaatsvonden. Ter hoogte van boringen 12 en 25 werden dieper geroerde lagen geregistreerd tot 1,02 m-Mv, aangezien hier het ven aanwezig was. Omdat de geplande werkzaamheden voornamelijk maximaal tot slechts 0,30 m-Mv (en lokaal tot 0,70 m-Mv) reiken en er deels aangevoerde en deels vergraven lagen werden geregistreerd tot een diepte tussen 0,50 m-Mv en 1,02 m-Mv, is er voldoende buffer om verder onderzoek uit te sluiten. In deelzone 4 werden in tegenstelling tot deelzone 3 amper aangevoerde lagen duinzand aangetroffen. Bij boringen 19, 20 en 24 werd er onder de 0,28 meter tot 0,32 meter dikke Ap-horizont wel nog een verploegde laag met inmenging van duinzand geregistreerd tot een diepte tussen 0,48 m-Mv en 0,59 m-Mv. Hierop volgde dan meteen de moederbodem. Boringen 21 en 23 bleken dan weer volledig verstoord te zijn. Ter hoogte van boringen 17, 18 en 22 werden nog de best bewaarde resten van de oorspronkelijke bodem aangetroffen in heel deelzone 3 en 4, aangezien hier nog een Bh-horizont en/of Bs-horizont werd geregistreerd. Aangezien de verploegde of vergraven lagen tot een gemiddelde diepte van ca. 0,60 m-Mv voorkomen en de werkzaamheden vooral uit ophogingen bestaan, is ook hier verder onderzoek niet aan de orde.

Figuur 47: Orthofoto met aanduiding van de geplande werkzaamheden, de resultaten per boring (zie legende), het boornummer (witte getallen met zwarte rand) en de diepte van de aangetroffen vergraven/verploegde lagen (zwarte getallen met witte rand) per boring.

Algemeen kan geconcludeerd worden dat het projectgebied sterk beïnvloed is door de nivelleringswerken die er hebben plaatsgevonden om van het voormalige duinen- en venlandschap een platte akker te maken alsook door de latere ploegactiviteiten die er de voorbije decennia hebben plaatsgevonden. Ondanks dat er op bepaalde plaatsen nog een stuk van de originele bodemopbouw in de vorm van een Bh-horizont en/of Bs-horizont werd aangetroffen, liggen alle relevante archeologische niveaus diep genoeg om niet geroerd te worden door de werkzaamheden. De inschatting is dat de originele bodemopbouw waarschijnlijk een Podzolprofiel geweest moet zijn ter hoogte van de lager gelegen delen van het projectgebied alvorens de nivelleringen plaatsvonden. Er is overal voldoende buffer aanwezig (gemiddeld 0,45 meter), waardoor het bodemarchief niet bedreigd wordt. Daarom worden er **geen verdere maatregelen** geadviseerd voor het projectgebied met het oog op de geplande werkzaamheden.